

**DEPARTAMENTO DE LINGUA CASTELÁ E
LITERATURA
CURSO 2014-2015**

PROGRAMACIÓN DE 2º ESO

*(OBJECTIVOS, CONTENIDOS, COMPETENCIAS,
CRITERIOS DE AVALIACIÓN, MÍNIMOS
ESIXIBLES, PROCEDIMENTOS E CRITERIOS DE
CUALIFICACIÓN)*

1. OBXECTIVOS XERAIS DO 1º CICLO DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

O ensino da lingua castelá e da literatura nesta etapa terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social e cultural.
2. Utilizar a lingua para expresarse de forma coherente e adecuada nos diversos contextos da actividade social e cultural, para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta.
3. Coñecer a realidade plurilingüe de España e as variedades do castelán e valorar esta diversidade como unha riqueza cultural.
4. Utilizar a lingua oral na actividade social e cultural de forma adecuada ás distintas situacións e funcións, adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.
5. Empregar as diversas clases de escritos mediante os que se produce a comunicación coas institucións públicas, privadas e da vida laboral.
6. Utilizar a lingua eficazmente na actividade escolar para buscar, seleccionar e procesar información e para redactar textos propios do ámbito académico.
7. Utilizar con progresiva autonomía e espírito crítico os medios de comunicación social e as tecnoloxías da información para obter, interpretar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
8. Facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo e consolidar hábitos lectores.
9. Comprender textos literarios utilizando coñecementos básicos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
10. Aproximarse ao coñecemento de mostras relevantes do patrimonio literario e valoralo como un modo de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.
11. Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e para escribir e falar con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.

12. Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.

2. CONTIDOS

Bloque 1. Falar, escoitar e conversar.

- Comprensión de informacións de actualidade procedentes dos medios de comunicación audiovisual.

- Exposición de informacións tomadas dos medios de comunicación poñendo de relevo diferencias no modo de presentar os feitos en distintos medios.

- Presentación de informacións de forma ordenada e clara, previamente preparadas, sobre temas de interese do alumnado, con axuda de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación.

- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico atendendo especialmente á presentación de tarefas e instrucións para a súa realización, a breves exposicións orais e á obtención de informacións dos medios de comunicación en informativos e documentais.

- Participación activa en situacións de comunicación propias do ámbito académico, especialmente nas propostas sobre o modo de organizar a actividade, na achega de informacións útiles para o traballo en común e na exposición de breves informes sobre as tarefas realizadas.

- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.

- Utilización da lingua para tomar conciencia dos coñecementos, as ideas e os sentimentos propios e para regular a propia conduta.

Bloque 2. Ler e escribir

Comprensión de textos escritos

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como normas, avisos, e comunicacións.

- Comprensión de textos dos medios de comunicación, especialmente de información sobre feitos, noticias e crónicas, atendendo á estrutura do xornal dixital (seccións e xéneros) e aos elementos para textuais.

- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente aos expositivos e explicativos, ás instrucións para realizar tarefas, á consulta, en diversos

soportes, de dicionarios, glosarios e outras fontes de información, como enciclopedias, e webs educativas.

- Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e a comunicación como fonte de información e de modelos para a composición escrita.
- Actitude reflexiva e crítica con respecto á información dispoñible ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación.

Composición de textos escritos

- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como participación en foros e cartas de solicitude.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación, especialmente crónicas, destinados a un soporte impreso ou dixital, a audio ou a vídeo.
- Composición, en soporte papel ou dixital, de textos propios do ámbito académico, especialmente resumos, exposicións e explicacións sinxelas, glosarios e informes de tarefas e aprendizaxes efectuadas.
- Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como forma de regular a conduta.
- Interese pola boa presentación dos textos escritos tanto en soporte papel como dixital, con respecto ás normas gramaticais, ortográficas e tipográficas.

Bloque 3. A educación literaria

- Lectura de varias obras adecuadas á idade.
- Lectura comentada e recitado de poemas, prestando atención ao valor simbólico da linguaxe poética, ao sentido dos recursos retóricos máis importantes, recoñecendo os procedementos da versificación e valorando a función de todos estes elementos no poema.
- Lectura comentada de relatos, comparando e contrastando temas e elementos da historia, formas de inicio, desenvolvemento cronolóxico, desenlaces...
- Lectura comentada e dramatizada de fragmentos de obras teatrais, recoñecendo algúns subxéneros e prestando atención á estrutura e compoñentes do texto teatral.
- Diferenciación dos principais subxéneros literarios a través das lecturas comentadas.
- Composición de textos de intención literaria utilizando algúns das aprendizaxes

adquiridas nas lecturas comentadas.

- Utilización progresivamente autónoma da biblioteca do centro e de bibliotecas virtuais.

- Desenvolvemento da autonomía lectora e aprecio pola literatura como fonte de pracer e de coñecemento doutros mundos e culturas.

Bloque 4. Coñecemento da lingua

- Recoñecemento das diferenzas contextuais e formais relevantes entre comunicación oral e escrita e entre os usos coloquiais e formais nos discursos alleos e na elaboración dos propios.

- Recoñecemento dalgúns significados contextuais que poden adquirir as modalidades da oración.

- Identificación e uso das formas de deixis persoal, temporal e espacial (demostrativos, adverbios de tempo e lugar) en textos orais e escritos.

- Identificación e uso reflexivo dalgúns conectores textuais, como os de orde, explicativos e de contraste, e dalgúns mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais (substitucións pronominais) como léxicos, especialmente a elipse e o uso de hiperónimos de significado concreto.

- Recoñecemento e uso coherente das formas verbais nos textos, con especial atención aos distintos valores do presente de indicativo.

- Recoñecemento do funcionamento sintáctico do verbo a partir do seu significado, identificando o suxeito e os complementos do verbo, distinguindo entre argumentais e non argumentais, transformando oracións para observar diferentes papeis semánticos do suxeito (axente, causa, paciente). Utilización dunha terminoloxía sintáctica básica: oración; suxeito e predicado; predicado nominal e predicado verbal; suxeito, verbo e complementos; axente, causa e paciente.

- Uso de procedementos para compoñer os enunciados cun estilo cohesionado, especialmente a inserción de expresións explicativas e o emprego de construcións de participio e de xerundio.

- Interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios escolares e outras obras de consulta, especialmente sobre clases de palabras, relacións semánticas do léxico e normativa.

- Familiarización co uso do dicionario de sinónimos e do corrector ortográfico dos procesadores de textos.

- Coñecemento e uso reflexivo das normas ortográficas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse á norma lingüística.

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Recoñecer, xunto ao propósito e a idea xeral, ideas, feitos ou datos relevantes en textos orais de ámbitos sociais próximos á experiencia do alumnado e no ámbito académico; captar a idea global e a relevancia de informacións oídas en radio ou en TV e seguir instrucións para realizar autonomamente tarefas de aprendizaxe. Este criterio está destinado a comprobar que os alumnos e as alumnas non só son capaces de parafrasear ou expresar oralmente ou por escrito o tema xeral de declaracións públicas ou informacións de natureza diversa -avisos, normas, instrucións sinxelas, noticias... - senón que reteñen ideas, feitos ou datos significativos; tamén se comproba se son capaces de resumir oralmente ou por escrito presentacións breves, estruturadas con claridade e cun rexistro divulgativo, relacionadas con temas académicos; finalmente, conséntase se seguen instrucións orais para realizar tarefas constituídas por unha secuencia de máis de tres actividades.

2. Extraer informacións concretas e identificar o propósito en textos escritos de ámbitos sociais próximos á experiencia do alumnado; seguir instrucións de certa extensión en procesos pouco complexos; identificar o tema xeral e temas secundarios e distinguir como está organizada a información. Con este criterio se avalía se extraen informacións concretas localizadas en varios parágrafos do texto; se identifican o acto de fala (protesta, advertencia, invitación...) e o propósito comunicativo, aínda que neles non haxa expresións en que se fagan explícitos; se seguen instrucións para seguir procesos dunha certa extensión, aínda que pouco complexos, en actividades propias do ámbito persoal e relacionadas con tarefas de aprendizaxe; se identifican o tema xeral dun texto e os temas secundarios recoñecendo os enunciados nos que aparece explícito; se identifican os elementos de descrições técnicas, das fases de procesos pouco complexos, e da secuencia dos feitos en narracións con desenvolvemento temporal lineal e non lineal e aplican técnicas de organización de ideas como esquemas xerárquicos ou mapas conceptuais.

3. Narrar, expoñer, explicar, resumir e comentar, en soporte papel ou dixital, usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando os enunciados en secuencias lineais cohesionadas, respectando as normas gramaticais e ortográficas e

valorando a importancia de planificar e revisar o texto. Con este criterio preténdese avaliar se se redactan os textos cunha organización clara e enlazando as oracións nunha secuencia lineal cohesionada e se manifesta interese en planificar os textos e en revisalos realizando sucesivas versións ata chegar a un texto definitivo adecuado polo seu formato e o seu rexistro. Neste curso se avaliará se saben narrar e comentar con claridade experiencias e feitos próximos á súa contorna social e cultural en textos do ámbito persoal, como a participación en foros; componden textos propios do ámbito público (especialmente cartas de solicitude) de acordo coas convencións destes xéneros; redactar breves crónicas xornalísticas organizando a información de forma xerárquica; resumir narracións e exposicións sinxelas reconstruíndo os elementos básicos do texto orixinal; componden explicacións e exposicións sinxelas propias do ámbito académico, glosarios e informes de tarefas realizadas. Valorarase tamén a boa presentación dos textos escritos tanto en soporte papel como dixital, con respecto ás normas ortográficas e tipográficas.

4. Realizar exposicións orais sinxelas sobre temas próximos á súa contorna que sexan do interese do alumnado, coa axuda de medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación.

Con este criterio búscase observar se son capaces de presentar de forma ordenada e clara informacións, previamente preparadas sobre algún tema do seu interese próximo á súa experiencia, de forma que sexan relevantes para que os oíntes adquiren os coñecementos básicos sobre o tema que se expón. Dada a relativa brevidade da exposición, valorarase especialmente a capacidade para seleccionar o máis relevante e para presentar a información con orde e claridade. Tamén haberá que ter en conta se nas exposicións orais son capaces de utilizar os apoios que os medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e a comunicación proporcionan.

5. Expoñer unha opinión sobre a lectura persoal dunha obra completa adecuada á idade; recoñecer a estrutura da obra e os elementos do xénero; valorar o uso da linguaxe e o punto de vista do autor; diferenciar contido literal e sentido da obra e relacionar o contido coa propia experiencia.

Este criterio avalía a competencia lectora no ámbito literario, por medio da lectura persoal de obras completas, en orde a observar o desenvolvemento do interese pola lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal. Deberán considerar o texto de xeito crítico, avaliar o seu contido, a estrutura, os elementos caracterizadores do xénero, o uso da linguaxe, e o punto de vista do autor. Deberán emitir unha opinión

persoal sobre os aspectos máis apreciados e menos apreciados da obra, e sobre a implicación entre o seu contido e as propias vivencias.

6. Utilizar os coñecementos literarios na comprensión e a valoración de textos breves ou fragmentos, atendendo aos temas e motivos da tradición, á caracterización dos subxéneros literarios, á versificación, ao uso da linguaxe e á funcionalidade dos recursos retóricos no texto.

Con este criterio preténdese avaliar a asimilación dos coñecementos literarios en función da lectura, a valoración e o goce dos textos comentados en clase; obsérvase a capacidade de distanciarse do texto para avaliar o seu contido, a súa organización, o uso da linguaxe e o oficio do autor. Se avaliará a comprensión dos temas e motivos, o recoñecemento das características dos xéneros (elementos da historia e desenvolvemento cronolóxico da narración, compoñentes do texto teatral, estruturas da versificación e o seu efecto sobre o ritmo) e dos subxéneros máis frecuentes, así como o recoñecemento dos recursos retóricos máis comúns, con especial atención ao valor simbólico da linguaxe poética.

7. Compoñer textos, en soporte papel ou dixital, tomando como modelo textos literarios lidos e comentados no aula ou realizar algunhas transformacións neses textos. Con este criterio preténdese comprobar a capacidade de utilizar nos propios escritos, presentados en soporte papel ou dixital, os coñecementos literarios adquiridos, mediante a composición de textos de intención literaria como un relato breve, un poema con certas características rítmicas ou retóricas, imitando modelos utilizados en clase ou realizando algunha transformación dos mesmos cun propósito determinado. Con este criterio non se trata de avaliar a calidade literaria dos textos elaborados, senón a utilización dos coñecementos adquiridos e a composición de textos cun propósito e para unha tarefa determinada.

8. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos e para a composición e revisión progresivamente autónoma dos textos propios deste curso. Con este criterio trátase de comprobar que se utilizan determinados coñecementos sobre a lingua e as normas de uso en relación coa comprensión, a composición e a revisión de textos. Atenderase especialmente aos significados contextuais das modalidades da oración e ás distintas formas da deixis persoal, temporal e espacial; aos conectores textuais de orde, explicativos e de contraste; aos mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (atendendo á elipse os hiperónimos de significado concreto); aos

valores do presente d e indicativo e do modo subxuntivo; á expresión dun mesmo contido mediante diferentes esquemas sintácticos e ao emprego de construcións de participio e de xerundio. Nas normas ortográficas atenderase á acentuación en hiatos e ditongos, usos máis frecuentes da til diacrítica, problemas ortográficos relacionados con verbos irregulares, diferentes modos de usar os signos de puntuación nos diálogos, e aos usos do punto e de coma.

9. Coñecer unha terminoloxía lingüística básica nas actividades de reflexión sobre o uso.

Con este criterio preténdese comprobar que se coñece a terminoloxía básica para seguir explicacións e instrucións nas actividades gramaticais. Neste curso, ademais da terminoloxía usada no curso anterior, comprobarase o coñecemento da referida a suxeito, predicado e complementos; elipse; papeis do suxeito (axente, causa, paciente); funcións sintácticas características das clases de palabras (núcleo, complemento, determinante, enlace). Valorarase a progresiva autonomía na obtención de información gramatical de carácter xeral nos dicionarios escolares e outras obras de consulta.

4. TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

Distribuiranse as unidades equilibradamente entre os tres trimestres. No primeiro trimestre dos temas 1 ao 4 inclusive, no segundo do 5 ao 8 e no terceiro do 9 ao 12 incluído.

5. CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

- 1.- Captar os contidos implícito e explícito de textos literarios e non literarios.
- 2.- Expresar e producir oralmente e por escrito textos descritivos, narrativos, expositivos e argumentativos, seguindo ás normas de coherencia e corrección.
- 3.- Interpretar mensaxes con linguaxes non verbais: prensa e publicidade.
- 4.- Ler en voz alta coa entoación e velocidade adecuadas textos descritivos, narrativos, expositivos, argumentativos e literarios.
- 5.- Ler e comentar as obras completas programadas para o curso.
- 6.- Realizar resumos, subliñados e esquemas con corrección e adecuación ao texto.

7.- Analizar morfosintacticamente oracións simples e diferenciais das compostas. Dominar a flexión verbal. Diferenciar e coñecer fenómenos léxico-semánticos (formación de palabras, sinonimia, polisemia, homonimia, antonimia, eufemismos, siglas e acrónimos, neoloxismos).

8.- Identificar os xéneros literarios e os seus elementos e recursos básicos.

9.- Mostrar unha actitude positiva cara aos contidos do área, realizando os traballos e tarefas encomendados.

10.- O caderno de clase estará sempre a disposición do profesor e deberá estar ao día nas tarefas encomendadas. A cumprimentación do caderno, xunto co interese e o traballo no aula, valorarase positivamente na nota final .

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

- Observación directa das actividades diarias realizadas na casa e na aula.
- Análise das producións dos alumnos: monografía, resumos, traballos de aplicación e síntese, textos escritos, producións orais...
- Chamadas directas do docente.
- Dúas probas por avaliación.
- Valoración do caderno de clase.
- Valoración da actitude.
- Comprobación de lectura do libro trimestral:

Primeiro trimestre: *Rebeldes*, Susan E. Hinton, Alfaguara.

Segundo trimestre: *Nunca seré tu héroe*, María Menéndez-Ponte, SM.

Terceiro trimestre: *La ratonera*, Agatha Christie, Vicens Vives.

2º ESO C

Primeiro trimestre: *El ojo de cristal. Charlie saldrá esta noche*, Cornell Woolrich, Vicens Vives.

Segundo trimestre: : *Nunca seremos estrellas del rock*, Jordi Sierra i Fabra, Alfaguara.

Terceiro trimestre: *La ratonera*, Agatha Christie, Vicens Vives.

7. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A distribución da cualificación será:

- **50 % para os exames ou probas escritas.**

Cada avaliación faranse un mínimo de **dúas probas escritas** sobre os contidos traballados. No caso de que un alumno obteña unha nota **inferior ó 3.5** (sobre 10) non se poderá facer media co resto das probas e na avaliación correspondente figurará **menos de 5**.

Para aprobar os exames **a nota media dos mesmos deberá ser 5 ou superior**. No caso contrario, **se o alumno obtén menos de 5** (sobre 10), **tampouco se fará media co resto das notas** detalladas nos seguintes apartados e na avaliación correspondente figurará **menos de 5**.

Ós alumnos seralles especificado o valor numérico que se lle outorga a cada pregunta e a cada apartado de cada pregunta no momento de facer unha proba escrita. E, no proceso de corrección, marcarase no exame a puntuación que o profesor estime axeitada ó rendemento do alumno nesa pregunta ou apartado.

O exame será amosado a todos os alumnos, convenientemente corrixido e anotado, con eses valores numéricos visibles e intelixibles. Tamén se lles dará as pertinentes aclaracións a calquera dúbida que poidan ter sobre a corrección das súas probas.

Nas probas escritas valorarase tamén a corrección na expresión escrita, polo tanto penalizaranse os erros correspondentes aos principios fundamentais de coherencia, cohesión, adecuación e corrección (ortografía, presentación...) do seguinte modo:

-Para o 1º ciclo da ESO: cada falta ou cada catro tiles erróneas **descontarán 0,1 puntos** na nota final dos exames **ata un máximo de 3 puntos**.

Ó finalizar o curso (en xuño) farase un exame final ó que deberán presentarse todos aqueles alumnos que non acadasen os obxectivos mínimos en todas ou algunha das avaliacións. Este exame terá tres bloques de preguntas correspondentes a cada avaliación parcial. **A nota final será a media das tres avaliacións que terá que ser igual ou superior a 5. Non se fará media con avaliacións por debaixo do 4.**

A copia nunha proba escrita por parte dun alumno considérase unha práctica fraudulenta e polo tanto terá a cualificación de CERO puntos. Si o alumno reincide nesta práctica implicará o suspenso na avaliación.

- **50 %** para as **lecturas, actividades diarias** na aula e na casa, **chamadas directas do docente** (preguntas ó grupo, ó pequeno grupo ou ó alumno individualmente), tendo en conta os coñecementos teóricos ou práctico sobre comunicación, gramática, literatura... e **actitude**.

Lecturas:

O longo do curso faranse tres probas escritas relacionadas coas lecturas obrigatorias. **Os alumnos deberán obter unha nota de 5 ou superior en ditas lecturas para poder aprobar a avaliación.** No caso contrario levará unha nota **inferior a 5** no boletín.

No mes de xuño faranse as recuperacións relacionadas coas lecturas para os alumnos que non superasen algunha das probas.

Actividades e chamadas:

Os alumnos que non realicen as actividades diarias na aula e na casa ou non atendan ás chamadas directas do docente con preguntas referidas o temario traballado non poderán aprobar. Ademais, o docente revisará como mínimo dúas veces por trimestre o caderno de actividades do alumno, onde se recollan tódalas actividades e exercicios feitos na aula e na casa. É obrigatoria a súa presentación para aprobar cada avaliación.

A copia ou plaxio nun traballo académico (dun compañeiro, de Internet, de libros...) considérase un procedemento desleal e polo tanto terá a cualificación de CERO puntos.

Actitude:

Os alumnos con actitude reiteradamente negativa non poderán aprobar.

A nota final de cada avaliación obterase coa suma dos puntos conseguidos en cada apartado, tendo en conta a necesidade de obter uns mínimos nos apartados correspondentes.